

— Lidike vár a kertben! — nyilallott szívembe ismét a gondolat s ez valahogy észre térített. Látásom kitisztult. Öcsém eltűnt a közelemből. A forró mérgetem hűlni kezdett.

— Lidi vár a kertben. — Talán ez mentett meg akkor attól, hogy a Kain bűnébe nem estem. S hogy a bicskát nem találtam.

Nem is tudtam már, mért kerestem, mit akartam vele.

Megindultam lassan a kert felé.

— De ő is szereti! — döfött szíven újból öcsém vallomása.

Megtorpantam. Nem tudtam egy lépést se tenni tovább. Az égre néztem, de ott már nem láttam semmit. Csak a felhők vonultak megszokott útjukon, a végtelen kék tavon, a nap fehér sugarai közt.

Eltűnt a sárkány s vele együtt gyermekéletem szép álma, Lidike is.

NAGYFALUSI TIBOR

Tüzeket plántáltál . . .

(Tinódi emlékének)

Vén, tornyos egekből keselyű-kínokkal,
szikla-rabságokkal hódított tüzünknek
szép nagy ága voltál,
mint mindenik ember...

Tűznek elültetél, tűznek kihajtottál,
lobogástól üzvé, tüzeket plántáltál...

— hiszen, jó Tinódi, te is deák voltál...

Széles ez országban, sután lóbáztatva béna balkezeddél,
sok poros utakon lassan bandukoltál,

— mégis fenn-lobogva hamarost futottál:

szép láng-szárnyaiddal lángokat röpítvé,
e borzongó tájon tűzként iramodtál...

... Kassából kiszállván,

— tüzed remegősebb, gyöngébb iker-ága,

jélenk-hajlongású szirma, lágy virága:

kis, gyöngy feleséged szellők fuvalmában sóhajtozott érted:

— Jer vissza, uracskám, testem gyűlásával
hűvösén az éjnek
melengetem ágyad:

— emlőim halmából forrás ha buzogna,
az is tüzes volna, melegen danolna:

valaki ölemből szépen útra kélne,

valaki pihenni oda visszatérne,

ölembé hajolna, frissen útra kélne —

jaj, te jó uracskám, lobogástól-üzött,

— hogy, aki elindul: meg kell fogannia,

ölembé térüljön: el kell indulnia —

jaj, te messze-bolygó, tüzek plántálója, —

a gyerekeknek, ki megtér, el kell indulnia:

jaj, te messze-bolygó, — éppen te nem érted,

éppen te nem érted...?!

... Emlőim halmából forrás ha buzogna,

az is tüzes volna, melegen danolna:

valaki szólítna, immárom anyjának,

— piros bimbóm volna, tűzön-cseperedett

tűz-bimbócskám volna...!

... Jer vissza uracskám, hűvösén az éjnek

testem gyűlásával melengetem ágyad;

jaj, te jó uracskám, lobogástól-üzött

— hogy a legcsudásabb szirma is a tűznek
egykoron szürkülvén, indul hervadásnak:

— jaj, te messze-bolygó, tűzek plántálója,
éppen te nem érted,
éppen te nem érted...?!

...Te fennen csak lobogva tűzként iramodtál,
vissza nem térültél, tova bandukoltál,
lassan kanyarogva — tűzként az egekhez közelébb hajítottál:
vissza nem térültél, hiszen jó Tinódi, te is deák voltál...
... És mélyen a szívedben vissza így feleltél,
de csak néma újjal szíved kobzán zengtél,
sohase fenn-jajjal te nem visszhangoztál —
hiszen deák voltál, tűzek plántálója, vissza így feleltél,
törülvén homlokod szellők sóhajába,
oszlattván szellővel tested gyarló-voltát —
hiszen deák voltál: — vissza így feleltél:

— Én jó feleségem, köszönöm a szellőt,
testemnek enyhe, kezes ápolóját,
de nem lágyít engem hazafordulásra;
de lábom apolgatja továbbiramlásra...

...Szerte ez országban pernye hull a sárba,
sárban disznók túrnak, üresek a vályúk,
ozmánoktól fitymált sovány disznók túrnak: —
szomorú tüköre árva országunknak:

— orrukkal a sárból pernyét, hullát túrnak,
— ki tudja a szirmot, ami porrá fonnyadt:
ki tudja — asszony-é, férfi-é a pernye...?!

...Tűzek ellobbannak, hálnak tűzhalállal,
ékes, szép daliák, fenn-lobogó lángok,
ország sötétségét hasogató fények:
jó Losonczy György is, derék Bálint úr is
ozmánok ármányos, csalja levegőjén gyászosan hamvadtak...

...Bujdokol sajogva tűzünk régi magva:
szirmokat-teremni meg kell ótalmaznom,
— nekem is, ki lettem tűzek plántálója;
magam-szirmocskáját vesztire kell hagynom,
apró sóhajtásit kinnal elhallgatnom:

— nem lehet, hogy légyek
magam-kinjainak botorka cselédje,
mivel kell, hogy légyek
büszke, hív jobbágya ország keservének...

...Magamé hervadjon, de amíg nem hervad,
meg nem térülhetek:

szirmom hullásáig meg kell ótalmaznom
legcsudásabb szirmát mindenik tűzeknek —
magamé ha szürkül, indul hervadásnak:

— halni megtérülök,
halni megtérülök...

Csak halkan, szívedben így felelhetél,
erről nagy fennszóval sohase regöltél:

— hiszen jó Tinódi, te is deák voltál,
magad tüzeckéjét csöndesen elszántad
megtalan hullásnak...

...Tűznek elültettél, tűznek kihajtottál,
szép láng-szárnyaiddal lángokat röpítvén,
e borzongó tájon tűzként iramodtál.

Udvarokba tértél, fényes udvarokban

nagy fennen-szavakkal, szíved dallamára lobogón daloltál:

— Tűzek ellobbannak, hálnak tűzhalállal,
Jó Losonczy György is, derék Bálint úr is
ozmánok ármányos, csalja levegőjén gyászosan hamvadtak —

— Urak, jól értsétek,
 Pattogjon rozsdátok: — urak, jól értsétek,
 Urak, hallgassátok...!
 ... Vitéz Szondy György is legszebbik lángja volt
 csudaszép tüzünknek — imé, örökké-fennenlobogását
 — Urak, jól értsétek,
 Pattogjon rozsdátok: — szablya-pihentető,
 Urak, jól értsétek, urak, hallgassátok...!
 Szerte ez országban pernye hull a sárba,
 szomorú tüköre árva országunknak —
 ozmánoktól fitymált sovány disznók túrnak,
 orrukkal a sárból pernyét, hullát túrnak —
 ki tudja: asszony-é, férfi-é a pernye...?
 — Urak, jól értsétek:
 Villanjon szablyátok, urak, jól értsétek,
 Urak, hallgassátok...!

... Udvarokba tértél, lassan bandukoltál,
 mégis fenn-lobogva hamarost futottál:
 közelébb az éghez, tűzként iramodtál.
 Tűznek elültetted, tűzből fakasztattál,
 mint mindenik ember...

... Nagy-meleg karjából egyszerre kiszállván,
 — tüzednek gyöngédebb, fájdalmas sudára,
 lassúdan kihülő útnak-eresztője,
 csirád-tapintója, tűzön-nevelője,
 első kinjaidnak leplét őrző fészke:
 — kis, fekete-kendős, árva édesanyád felhők vonulásán,
 hársfák lehelletén kiáltozott érted:

— Jer vissza, fiacskám, fölvérzik a lábad,
 tested szúvasodván, ki viseli gondod?
 ... Udvarokba térvén, borral kenegetnek,
 de ha regölesben megbotol a nyelvéd,
 soraid döccennek, zenéd szárnya hullik:
 vérmes udvarbírák, részeges kulcsárok —
 jaj, én szép virágom — bottal kenegetnek...!
 ... Emlőim halmából forrás még eredne:
 néked megmerülni — balzsam-vivő lenne,
 vissza megsegítsen: téli dermedésben
 fagyot-oldó lenne...!
 ... Hogyha sóhajom száll: fehér gyolcsom szállong
 szívem guzsalyáról — bepólyálni tested;
 hogyha jajszavam kél: sötét felhőm szállong,
 szemeim tavából fölviszi a csöppet —
 mikor tefölibéd sötét felhők gyűlnek,
 sose meneküljél födelet keresni:
 bánatom a felhő, arcod megfűröszi;
 vissza fölindítson, kötényemre lelni:
 hulló meleg könnyűm arcod megfűröszi...
 Hogyha hívogatlak: fáknak lehe szállong,
 nyári rekkenőben arcod meglegyinti,
 könnyűm hullását lágyan fölszárítja —
 hogyha hívogatlak: hársfád lehe szállong,
 szived oldozgatná alátelepedni,
 árnyas templomában pihenőre lelni...
 Kedves fádon reszket ezer sárga gyertya:
 hogyha hívogatlak — édes tömjénök száll,
 szagos füstjük felkél, arcod meglegyinti —
 törzse szúvasodván, gondját ki tekintí...?!
 ... Emlőim halmából forrás még eredne:
 téged visszaríni — tüzes-dalú lenne —
 udvarokba térsz be, fényes udvarokba:

jaj, én szép virágom elvakít a fényük —
valaki szólitna néha még anyjának ...

jaj, kinyílt virágom, elvakít a napfény:
nem látod anyádat, tüzed nevelőjét,
csüggedő paráznak hívón felszítóját,
immáron csak néked vissza-fenntartóját —
jaj, én szép fiacskám, tüzek plántálója:

— hogy a legcsudásabb szirma is a tűznek
egykoron szürkülvén indul hervadásnak,

ó jaj, szép fiacskám, lágyszivű deákom:
— hogy ki ő anyjától, anyjának öléből
messze útra lépett,
— a gyerekeknek egyszer vissza kell térnie,
vissza kell térnie,

jaj, te messze-bolygó, kinyílt virágom:

— éppen te nem érted,
éppen te nem érted ...!?

... Szerte ez országban, sok poros utakon lassan bandukoltál,
mégis fenn-lobogva hamarost futottál,
tested gyarlóságát oszlatván szellővel,
arcod fáradtságát enyhítvén essővel,
lábad erősítvén továbbtámaszra fáknek sóhajával,
nyomodba-libegő hallgatag felhővel,
fejedet lehajtván, könnyet letörültél;
szép láng-szárnyaiddal lángokat röpítvén
— közelébb az éghez ... udvarokba tértél,
fényes udvarokban nagy-fennen szavakkal
szived dallamára lobogón daloltál —
hiszen jó Tinódi, te is deák voltál, vissza így feleltél,
vissza így feleltél:

— Szerte ez országban pernye hull a sárba:
elfajzott tüzeknek sárkány-dühe száguld,
— paloták és kunyhók keserű tanúknak
fáktyaként lobogva mind az égbe nyúlnak:

Urak, jól értsétek,
Urak, hallgassátok ...!

Elfajzott tüzeknek sárkány-dühe száguld:
félelmetes medvét üzvé az erdőből,
a remegő nyulat pattanó gerinccel fölveti a fűből —
nyúllá tézsen medvét, de nyúlból medvét tézsen ...!

... Belémar a tölgybe, lapuló akácba,
gögös szálfenyőbe, belémar a hársba —
belékap a rónák szőke-szép hajába;
kenyeret a földön, almát süt a fákön:

— a megbúvó pór nép maroknyi gyümölcsét,
falásnyi kenyerét, csöpp, megörzött kedvét
osztja vélem ketté — maradék jó-szívét,
százszorozott mérgét osztja vélem ketté:

Urak, jól értsétek,
Pattogjon rozsdátok — urak, jól értsétek,
Urak, hallgassátok ...!

... Tüzek ellobbannak, halnak tűzhalállal:
ország sötétségét hasogató fények,
jó Fráter György úr is, többen is, mások is
németnek maszlagján rémesen fulladtak —

Urak, jól értsétek, henyélő szablyátok
Szegegről akasszátok — urak, jól értsétek,
Urak, hallgassátok ...!

... Mikor fognak bükkfák, délceg szálfenyőfák,
homoki akácok, kedves árva hársak összezúgni újra?
Elszákítva sírnak, illatuk eltéved —

mikor hajnalodik gyönyörű ideje minden ölelésnek?
... Szerte ez országban pernye hull a sárba,
sárban disznók túrnak:
szomorú tüköre árva országunknak —
orrukkal a sárból pernyét, hullát túrnak...

...Van-é, ki odafenn számlálja a szirmot,
letaposott kelyhét szépséges tüzeknek,
tudja-é a szirmot, ami porrá fonnyadt —
ki tudja: anya-é, gyermek-é a pernye...!?

Hol van hát az igaz, fönnragyogó mérleg,
van-é, aki öklét újra áldón nyitja:

— mikor szabadulhat boldog, meleg ive minden ölelésnek,
simogatásoknak, szelid nevetésnek,
boldogságos ive minden ölelésnek
mikor szabadulhat —

ja, ki tudja a szirmot, ami porrá fonnyadt...?!

Urak, jól értsétek — villanjon szablyátok,

Urak, jól értsétek,

Urak, hallgassátok...!

...Tűznek elültetél, tűznek kihajtottál,
vén, tornyos egekből keselyű-kinokkal,
szikla-rabságokkal hódított tűzünknek szép nagy ága voltál,
— mint mindenik ember.

Tüzeket plántáltál: meg nem térülhetél,
hiszen, jó Tinódi, te is deák voltál —
e borzongó tájon tűzként iramodtál,
meg nem térülhetél...

Kis gyöngy feleséged, árva édesanyád —
szirmuk elcsüggedvén, vissza nem várhattak,
viráguk szürkülvén, halni megtérültek —
vissza nem várhattak...

Tested szúvasodván, lassacskán az égbe
szépen behajoltál — halni megtérültél,
mégis megtérültél...

Kis, gyöngy feleséged szépen rádpillantott,
árva édesanyád komolyan bölintott:
engesztelón libbent setét kendő-szárnya,
ahogy egyenesen, fejed fölvetted,
és vissza így felettél — elejéjük állva
— vissza így felettél:

— Imé, megtérültem, cserélvén zenémet
angyalibb-hangúra, mégis halandóbbra,
— mert semmi adományért,
sem jó barátságért,
sem kemény okából béklyós félelemnek
hamisat nem irtam —
az mi kevést irtam,
mind igazat irtam,
mind igazat irtam —

— — ó, te messze-bolygó, tüzek plántálója
hallgató uraknak, gonosz kulcsároknak,
szíves-kezü pórnak, szegény kis párodnak,
tűzed hült fészkenak, édes jó anyádnak —
ó, hívséges deák, kinyitott virágunk
— pogányul rohanó, kegyetlen időnek,
mindez országunknak —

késő-utódodnak,
itt, e nagyvilágra-
tárult csöpp szobában —
vissza így felettél,
vissza így felettél...